

MARIA HORTTANAINEN, Oy Strömberg Ab, Vaasa

VALOKUVAT: Strömberg 1913 -elokuvasta.

Neljä minuuttia STRÖMBERGIN HISTORIAA VUODELTA 1913

Suomen vanhin teollisuusfilmi väläyttää neljän minuutin tuokion Oy Strömberg Ab:n historiaa vuodelta 1913.

Suomen Elokuva-arkisto r.y. käynnisti muutama vuosi sitten vanhojen filmien pelastamistyön. Strömbergiä käsittelevä, pian 70 vuoden ikäinen teollisuuselokuva löytyi silloin Aho & Soldanin perikunnan arkistosta muiden vanhojen filmien joukosta.

Vuosilukua ei elokuvasta löytynyt, mutta siinä esiintyvien moottoreiden perusteella se ajoitettiin valmistuneeksi vuonna 1913. A.B. Gottfr. Strömberg O.Y. aloitti muuntajien tehdasmaisen valmistuksen vuonna 1914, mutta niitä ei filmissä vielä esiinny. Elokuvan tekstiosuudessa mainittu henkilökuntamäärä vastaa vuoden 1913 tilannetta.

Historiallinen lyhytelokuva kiinnostaa jatkuvasti; se pyörii Vaasassa yhtiön keskuskonttorin auditoriossa tämän tästä, milloin omalle väelle, milloin asiakkaille tai vieraille. Neljän minuutin kurkkkaus vuosisadan alkupuolen helsinkiläiseen tehdasympäristöön on mielenkiintoinen. Koukeroinen kielenkäyttö teksteissä ja kodikas tehtaaseen sisusta puulattioineen saa katsojan hyvälle tuulelle. Valimostakin on saatu pätkä mukaan valon niukkuudesta huolimatta.

Elokuva esittää myös tyyntä ja vaurasta helsinkiläistä keskik kaupungin katukuvaa ensimmäisen maailmansodan edellä. Näyttely yhtiön liikkeessä Kluuvikatu 5:ssä kiinnosti niin arvokkaita tummiin pukeutuneita herroja kuin rouvashenkilöitä maataviisäissä kankeissa puvuissaan. Liikkeessä myytiin mm. lampuja ja sähkötarvikkeita.

"Kääreosasto pienempiä koneita varten". Oikealla näkyvä henkilö on mahdollisesti itse Gottfrid Strömberg; varmuudella häntä ei ole voitu tunnistaa. Toinen yleisnäkökuva tehtaaseen pääsalista on julkaistu RESIINA 2 ● 81:n kansikuvana.

Valkokauluksista työnjohtajaa kiinnostaa "kollektoriyhdistyksen sähköllä tapahtuva kiinnijuottaminen".

Elokuvan ikä todettiin siinä näkyvien moottoreiden ja tekstissä esiintyvän 300 henkilöä -tiedon perusteella.

1913 lihava vuosi yhtiölle

Vuosi 1913 oli A.B. Gottfr(id) Strömberg O.Y.:lle saavutusten vuosi. V.J. Sukselainen kertoo (V.J. Sukselainen, Oy Strömberg Ab 1889–1939. Puoli vuosisataa Suomen sähkökoneteollisuuden historiaa, Frenckellin Kirjapaino Osakeyhtiö, Helsinki 1940. 326 s.), että yhtiön liikevaihto parani yli puolella edellisestä vuodesta. Vuoden mittaan toimitettiin 1063 konetta, yhteensä teholtaan noin 19 500 hevosvoimaa. Konetoimituksista huomattavin oli 600 hevosvoiman tasavirtageneraattori Tampereen kaupungin sähkölaitokselle.

Tehdas sijaitsi vuosina 1898–1933 Sörnäisissä, Rantatie 15:ssä. Vuonna 1933 tulipalo hävitti pääosan Sörnäisten tehtaasta ja toiminta siirrettiin Pitäjänmäelle.

Strömbergistä useita filmejä

Suomen Elokuva-arkisto r.y. on siirtänyt vanhan 35 millimetrin nitraattifilmin 16 millin asetaattifilmille. Strömbergin omasta filmituotannosta nitraattifilmille tehdyt elokuvat on siirretty asetaattifilmille jo vuonna 1962.

Historiallisesti arvokas on myös vuonna 1922 valmistunut Strömbergiä kuvaava elokuva. Yhtiö on tehnyt myös ensimmäisen suomalaisen teollisuusvärielokuvan vuonna 1956.

Seuraava yhtiön elokuva "Sähköteollisuus avainasemassa" valmistui vuonna 1967 ja "Sähköntaito" vuonna 1974. Vuosien varrella yhtiöstä on tehty useita elokuvia, mm. Soteva-ajalta 1940-luvulta ja myöhemmin Mankalan kosken valjastamisesta.

A.B. Gottfr. Strömberg O.Y.:lla oli sähköliike Helsingin keskustassa Kluuvikatu 5:ssä Aleksanterinkadun kulman lähellä.

